

TÜDRUKUD, VÄRAVAD, SENSATSIOONID

**Olgu Kálmán või Abraham –
operett on praegu populaarsem kui kunagi varem:
„Tsirkusprintsess“ Tallinnas,
„Roxy ja tema imemeeskond“ Dortmundis,
„Silva“ („Tšaardašivürstinna“) Gelsenkirchenis**

Autor: Michael Struck-Schloen

Magusa naeratusega siristab ta Emmerich Kálmáni meloodiaid laulda. Trambib, naerab, stepib. Lendab läbi õhu, lükkab oma tantsupartneri tünni ja tantsib ilma pikema jututa ühe naisega tšaardaši edasi: Marika Röck esines Sylva Varescu rollis filmis „Tšaardašivürstinna“, mille väntas tema mees Georg Jacoby 1950ndate aastate alguses. Tulehark, kes hüppas natside muusikafilmist otse päraštšõja-aegsesse operetirevüüsse, kusjuures ta võttis kaasa ka „unistuste partneri“ Johannes Heestersi (kuigi ta mõjus oma 47 eluaastaga Hallodri Edwini jaoks juba natuke vanana). Pärast sõda oli operett, täis sõjajärgset tõemeelsust, murdunud ja osadeks jagunenud Saksamaal kollektiivse unustamise ja meeoleu turgutamise teenistuses. Ainult filmi tantsustseenides kerkib üles see ülekuumenenud, vulkaaniline temperament, mida tänapäeva lavadel asjatult otsitakse. Siis võib järsku tajuda, millisel ebakindlal ajal Kálmán või Paul Abraham kunagi oma teoseid komponeerisid.

See, et Saksa operetilavastused toonitasid pikka aega eelnevalt läbielatud ühiskonnavormide süsteemi kandvat ja mitte habrast iseloomu, viib lavastajad tänapäeval kimbatusse. Sest publik tunnetab operetti ikka veel kui ideaalset kohta, et põgeneda argipäevast. Ja ülesanne, destilleerida vanade šlaagrite tolmunud populaarsusest tõeterasid 21. sajandi elutunnetuse kohta, on keerukas, kuna see nõuab poliitilise hoiaku ja ajaloolise kujunemise kõrval lavalist käsitööd, mis ei ole iga operi- või teatrilavastaja käsutuses.

Siirdume kõigepealt talvisesse Tallinnasse ja Eesti Rahvusooperi 1906. a avatud monumentaalehitisse maalilise vanalinna väravate ees. Juugendstiiliga koketeeriv maja on renoveeritud, fuajees jälgivad endiste lauljate ja tantsijate büstid esietenduse elegantselt rõivastatud publikut. „Meil ei ole aastasadade pikkust traditsiooni nagu Venemaal või Kesk-Euroopas“, ütleb teatrijuht Aivar Mäe, kes on alates aastast 2009 muusika- ja balletiteatrit juhtinud. „Tänaseni ei ole meil nõ *High Society*’t. Rahva jaoks on ooper osa ühiskondlikust elust – operett samuti.“

Ja seetõttu on igal hooajal mängukavas üks operett – sel aastal Emmerich Kálmáni „Tsirkusprintsess“. Enne kui eesriie vabastab abstraktsioonini lihtsa lava koos maneežirõnga ja vihjavate rekvisiitidega, astub ooperijuht publiku ette ja teatab prominentsest külalisest: Kálmáni tütar Yvonne, kes reisib oma isa teoste lavaletoomiste puhul kogu maailmas ringi, annab ka Tallinnas oma auavalduse. Mida ta kogeb, on traditsiooniline ooperiteater armastusväärseimas mõttes: värvikirevate kostüümide, tsirkuserahva, husaaride, vene vürstide, Viini preilide ja kapriisete

